

מסורת הש"ס

א' [לקמן 5:5, 6] וצ"ב קלא, א' [שם ולעיל 5:5, 6] חולץ עה: ע"ש ממוחל ל: [נחמלין אחת ר' יוסון ונחמחם אחת ר' יוסון], וי"ש לדמות ההוא דמתא קאמר הם דלון האשה גובה ולהי פריך והאמר שמואל בעל חוב גובה את השנה מלוקח ומשני מקולי כמזה שט כאן דאפי' מלוקח לא גביא, ת"י, א' וי"מ דההיא דחוקת הנשים קאי הוהלא דלעיל מיניה דקאמר הוהלא כפי שנים נריך לומר כמחו קיין כפי שנים א"ל ונחר כמחו דקיין דכבר הוה למה הך והקנה אם לא כדי שיכנה א"ל הם איירי במתנה לילא שיעור דהסם היו סתם קיין למתנה אלל האל תוספת כמותו לא וגרם והכו לה הלך אפי"ג דקני מיניה נריך לאלוהי ביה ללמה לא ינחל לא דמטרון ממעשרי ת"י. ע"ש, ואין נראה דהסם קיין לנפשה משמע ככל דבר אפי"ג דטריך ממעשר,

מוסף רש"י

ירתון תנן. ואין ירושה במשעבדין. (גר"ש 31) לשון ירושה אילו אלל לאחר ירושה משום הכי לא מטרפא ממשעבדי מלה תלה עד לאחר מיתה (רשב"ם ב"ב קלא,). יסבון תנן. משמע לזון מתנה מעבדיו ואם מוכר חסד היו טרפא ממשעבדי, שהרי כל נכסיו משעבדים למתנה אמן ואי מהיבא שעתא תלה מתנתו היה טרפא ממשעבדי (שם). במסוכן. מולה (גר"ש 30ה).

תוספות ר"ד

למאי נפקא מינה למוכרת ולמוחלת. ולמורדת ולפוגמת. ולתובתה ולעוברת על דת ולשבח ולשבועה. ולשביעית (ולתובת כל נכסיו [וכביין] ולגבות מן הקרקעות וכן הדיבורית. וכ"ז שהיא בביית אביה ולתובת בני"ד. פי' למוכרת שהמוכרת כתובה לבעלה או מוחלת כתובה לבעלה מחלה ומכרה את הכל לפי שהכל קררי כתובה היא אומדין דלא איקרי כתובה אלא מנה ומאחיה. ולמורדת דתה לקמן בפירקין המורדת על בעלה פוחחין במכתבה עד כמה הוא פוחת עד כנגד כתובתה ור"ת עד כנגד מרי"ם לחידיהו אלא גם הוסיף פוחחין והולכין. ולפוגמת כפי הכותב תנן הפוגמת כתובה לא תפרע אלא בשבועה שאם פגמה תוספת נמי כגון שאמר התקבלתי מן תוס' דינר ואם לא פוגמת כתובה היא ואם טרען בעלה כל כתובהין כפי מלה לא תגבה אלא בשבועה. בפירקין דלעיל אבירין התובעת כתובה בב"ד א"ל מונות וה"ה אם בעה חס' ולא כתובה. ולעוברת על דת דאמרינן בהמריז אלו יוצאין שלא בכתובה ועוברת א' מוח' ולא תימא דוקא כתובת מרי"ם הוא תוס' מתנה בעלמא ואלא הספידה. ואין אנושה גובה כתובהה מן השבח שהשביחו הנכסים לאחר מיתת הבעל כלומר אם אין הנכסים שהניח הבעל כדי כתובה ולאחר מכאן השביחו לא תחול אלא כמה שהניח לה הבעל והשבח ליתומים ומקולי כתובה שנו כאן אבל בע"ח גובה את

לשנה. שאמרו בצבורות (דף נא:.) אין הכזור נוטל פי שנים בשנה ששצחו הנכסים לאחר מיתת אציהן ולא האשה ככתובתה ותוספת נמי לא גביא משנה ששצחו נכסים לאחר מיתת בעלה: ולשנועה. לכל מילי דשייכא לישבע על הכתובה כגון הנפרעת שלא צפניו ועד אחד מעידה שהיא פרועה והנפרעת מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים דמתן בפרק הכותב (לקמן פו.) בדעו שנועה אף חוס' נמי צעי שנועה. ואפי"ג דפוגמת צהאי כללא איתיה אינטריך למינעטיה צהדיא לאשמועינן דפגימת תוספת מהניא להשביעה כפגימת כתובה: ולשנועיה. שאין שנועיה משמעת כתובה כשאר שטרות אלל אם כן פגמה חקפה כדאמרין במסכת גיטין (דף יח.) ותוספת נמי לא משמט: לנוכח נכסיו לנניו. וכתב לאשמו קרקע כל שהוא אצדה כתובה כדאיתא גיש נוחלין (ב"ב קלג.) ותוספת ככתובה: אין כתובה נגזית אלל מן הקרקע ומן הייבורית דמתן בהניקין (גיטין מה:.) וכן תוספת: כל זמן שהיא צניה אציה. תנן כהנושא (לקמן קד.) כל זמן שהיא צניה צעלה במשך אלמנותה גובה כתובה לעולם וכל זמן שהיא צניה אציה שלא היו עובדים אותה היתומים ולא זנין אותה גובה כתובה עד כ"ה שנים ואם שתקה יתר על כן יום אחד ממלתה וכן תוספת: כסופם צנין דכרין. כסם שנועלים נדוניית אצי חסם ומנה מלחסי כן נוטלים תוספת: איסמר גרם ולא גרם דליסמר: יוסון חסן. אינון ירתון כסף כתובתיך וירושא לא טרפא לקוחות: יסון חסן. לשון צ"ח: מטלטלי ואיסנהו צעינייהו.

המייחד מטלטלין לכתובת אשמו ומת והן צעין והיא נפרעת מהן נוטלתן שלא בשנועה דטעמא מאי אמור רבנן מנכסי יתומין לא תפרע אלל בשנועה דחיישין דלמא זכרי אתפסה והכא היינו זכרי דאתפסה: ליסנהו צעינייהו. כגון שאדדו: צלא שנועה. דכיון דלאדוד הני לא אתפסה אחריני וכל נכסו אתרתיין לכתובתה ונפרעת מן הקרקעות: צארענה אמרנהא. ייחד לה קרקע וכתב לה צארענה המלרים שלה בחייו לעשותה אפותיקי לכתובתה ומת שנוענה. דכיון דלא כתב לה ארענה המלרים אין זו סמיכה לסמוך עליה והרי היא כמי שלא ייחד ואיכא למיחש לזכרי: אמר לעדים כסבו וחסמו. כגון מתנת קרקע: לא לריך לאימלוכי ציה. אם עדיין עומד דצדורו שיכתבו לו דכיון דקנו ממנו סתם קיני לכתביה עומד (ב"ב מ:.) צמר אומדנהא. אומד הדעת. דכבר שאינו מפרש אומדין צית דין ואומרים סתם איניש להכי איכיוון דלא כתב לה ממונו חסם אלל לחיצת ציהא: צמסוכן. במסכת גיטין (דף סה:) המפרש והיוצא צשיירא ואומר כתבו גט לאשתי אפי"פ שלא אמר תנו הרי אלו יכתבו ויתנו דמתנת טרדמו שהוא צהול על נפשו לא הספיק לגמור דצרי ומעיקרא לכתבו ותנו נתכוון ר"ש שזורי אומר אף המסוכן הגוסס והיינו צמר אומדן דעתא דאמרין לא אמר כתבו אלל שיטנו הואיל ומסוכן הוא לא נתכוון לנחם צה: וכתורות

דלא הזכיר יחוד גצי מטלטלי משום דכבר הזכיר יחוד גצי ארעא ועלה חזקתה דלא אלל מטלטלי כיון דלא דיצר כלום ציחוד: בתרובו וחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאמאובי ביה. והי"ה אפי' לא אמר כתובו וחתומו כיון דקנו מיניה לא לריך לאמלוכי ציה דסתם קיני לכתביה עומד כדאמרין בחוקת הצתיס" (ב"ב דף טז. ושם) ולא נקט כתובו וחתומו אלל משום סיפא דאפילו הכי לריך לאמלוכי ציה וטעמא כיון דצעין יפה נתן שמקנה לו מיד ואינו רוצה להמתין עד שילך ויזכה צשהה יש לנו לומר דייפה כמו נמי לענין כתיבה דסתם קיני שצטיס היינו קיני חליפין ומיהו למ"ד אחריות לאו טעות סופר הוא לריך לאמלוכי ציה לכתוב צו אחריות כדאמר שמואל בפרק קמא דצ"מ (דף יז.) שעבוד לריך לימלך אלל למ"ד טעות סופר הוא אין לריך לימלך ומיהו חס רוצה יכול לחזור צו כדאמרין בהזכור הספינה (ב"ב דף עו. ושם) וזו צשהה וז לפלוני וכתבו לו את השטר חזר צשטר ואינו חס צשהה ופרי"ז צ"ר ממדכי צשם ריצ"א דדוקא צשטר מוכר חזר צשטר רוצה שיהיה עליו שעבוד צשטר דשטר מוכר טריף ממשעבדי אלל צמתנה שאין השטר אלל לראיה אף צשטר אינו יכול לחזור דעצדינן תקנתא לרמאה דמוכחא מילתא שרוצה לחזור ממתנה ור"ת מפרש דאף צמתנה חזר צשטר משום דלא ניחא ליה דליפשו שטרי עלויה שיצברו העולם שהוא שטר מוכר שיש שעבוד וגמנעיס מלהלוות לו וחיילי נמי נכסיה כשיא קול שמכר קרקעות או נתן ואפי"ג דמתן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסה.) מי שנמחק שטר חובו שצא לצ"ד ועושין לו שטר אחר ולא חיישין שמא יצברו שזכו שיעבוד חדש מה שכותבין לו עתה דמשום אף חשש אין לנו להפסיד לזה וזכותו שצבר היה לו שטר. [וע"ע חוס' סנהדרין טז: ד"ה הודה:] וכתורות

נה.

אף על פי פרק חמישי כתובות

ולשבת. תוספת היא ככתובה שלא תגבה השנה אלל אי לא היו תנאי כתובה ככתובה היתה גובה תוספת מן השנה כמו בעל חוב דגצי אפי' משנה שהשצחו יתומים ואפי"ג דאין להם על מי לחזור והוי כמקבל מתנה דלמרין בפרק קמא דצבא מצינא (דף טו.) דלא גצי בעל חוב צנה מיניה משום דאין לו על מי לחזור מכל מקום מן היורשין גצי דלא דמו למקבל מתנה שעליהם מוטל יותר לפרוע חוב אציהם וכן משמעו בפרק יש צבור (צבורות דף נא: ושם) דמתן אין הכזור נוטל פי שנים מן השנה ולא האשה ככתובתה ולא הצנות צמוזומיהן ופריך בגמרא והאמר שמואל בעל חוב גובה את השנה ומשני מקולי כתובה שנו כאן והסם צשצח שהשצחו יתומים איירי ולא צשצח של לקוחות מדקמתו ולא הצנות צמוזומיהן ואי מלקוחות מאי איירא שצח הא קרקע נמי לא גבו דאין מוציאין למוון הצנות מנכסים משועבדים והא דאמר בהמקבל (צ"מ דף קי.) ושם) יתומים אומרים אנו השצחנו ובעל חוב אומר אציהם השצח על מי להציא רחיה משמע דאי יתומים השצחו לא היה נוטל בעל חוב צנה הסם מיירי כגון שעשהא אציהן לו אותה קרקע אפותיקי ואמר אם לא אפרעך עד זמן פלוני יהיה קרקע זה קנוי לך מעבשיו דהסם ודאי השצח של יתומים דהוי כיורד לתוך שדה צצרו שלא צרשות דשמיין לו וידו על התפתותה ומעד דאף קאמר הסם דעל היתומים להציא לראיה מאי טעמא דארעא כיון דלגוציינא קיימא כמאן דגביא דמיא ואי דלא עשהא אפותיקי אמאי חשיב לה צחוקת צ"ח ארצהה הויא צחוקת יתמי דהא מצי לסלוקי ליה צווי' וצ"ח נמי לראיה: **ולשבועה.** פ"ה לענין עד אחד מעידה שהיא פרועה ונפרעת שלא צפניו כו' ולא אחי שפיר למאן דמשהו שאר שטרות לכתובה ונראה לר"י דה"פ ולשנועה שאם נשבעה על הכתובה נשבעה נמי על התוספת דכשצחה לגבות תוספת אינה צריכה לחזור ולישבע: **ולשביעית.** תימה דבסוף מסכת שביעית פליגי צהקפת חנות ובשכר שכיר דאיכא למ"ד דאין משמטין ור' יוסי פליג ואמר כל מלכא שפוסקת צשביעית משמטת ולדריה ניחא דה"ה דמשמט הקפת חנותו וכל מילי אפילו דלאו הלוואה ואי לאו דתוספת ככתובה הוי משמט אלל לרבנן דאית להו אין משמט אלל מלוה אם כן אפי' אם אין התוספת ככתובה אינו משמט דלאו הלוואה היא ואורי"ל דלמ"ד פ"צ דגיטין (יח. ושם) פגמה אפי"פ שלא זקפה גצי כתובה דמשמט נפקא מיניה אם פגמה הכתובה הוי כאלו פגמה התוספת וכן למ"ד עד שתפגוס ותזקוף אם פגמה חקפה הכתובה כאלו פגמה חקפה התוספת: **יסבון תנן.** ואם תאמר תקשי ליה מתמימין דמי שהיה נשוי (לקמן דף 3.) דמתן שניה וירושיה קודמין ליורשי ראשונה וי"ל דהסם דמי לה לעולם אחת בחייו ואחת צמותו אין לה כתובת צנין דכרין ומאי קודמין קודמין לנחלה: **נראה.** כפי ר"ח דגרים צרישא ייחד לה ארעא צארעב מצרנהא ואח"כ גרים מטלטלי ואיתנהו צעינייהו והשתא אחי שפיר

ואי דלא עשהא אפותיקי אמאי חשיב לה צחוקת צ"ח ארצהה הויא צחוקת יתמי דהא מצי לסלוקי ליה צווי' וצ"ח נמי לראיה: **ולשבועה.** פ"ה לענין עד אחד מעידה שהיא פרועה ונפרעת שלא צפניו כו' ולא אחי שפיר למאן דמשהו שאר שטרות לכתובה ונראה לר"י דה"פ ולשנועה שאם נשבעה על הכתובה נשבעה נמי על התוספת דכשצחה לגבות תוספת אינה צריכה לחזור ולישבע: **ולשביעית.** תימה דבסוף מסכת שביעית פליגי צהקפת חנות ובשכר שכיר דאיכא למ"ד דאין משמטין ור' יוסי פליג ואמר כל מלכא שפוסקת צשביעית משמטת ולדריה ניחא דה"ה דמשמט הקפת חנותו וכל מילי אפילו דלאו הלוואה ואי לאו דתוספת ככתובה הוי משמט אלל לרבנן דאית להו אין משמט אלל מלוה אם כן אפי' אם אין התוספת ככתובה אינו משמט דלאו הלוואה היא ואורי"ל דלמ"ד פ"צ דגיטין (יח. ושם) פגמה אפי"פ שלא זקפה גצי כתובה דמשמט נפקא מיניה אם פגמה הכתובה הוי כאלו פגמה התוספת וכן למ"ד עד שתפגוס ותזקוף אם פגמה חקפה הכתובה כאלו פגמה חקפה התוספת: **יסבון תנן.** ואם תאמר תקשי ליה מתמימין דמי שהיה נשוי (לקמן דף 3.) דמתן שניה וירושיה קודמין ליורשי ראשונה וי"ל דהסם דמי לה לעולם אחת בחייו ואחת צמותו אין לה כתובת צנין דכרין ומאי קודמין קודמין לנחלה: **נראה.** כפי ר"ח דגרים צרישא ייחד לה ארעא צארעב מצרנהא ואח"כ גרים מטלטלי ואיתנהו צעינייהו והשתא אחי שפיר ועלה חזקתה דלא אלל מטלטלי כיון דלא דיצר כלום ציחוד: בתרובו וחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאמאובי ביה. והי"ה אפי' לא אמר כתובו וחתומו כיון דקנו מיניה לא לריך לאמלוכי ציה דסתם קיני לכתביה עומד כדאמרין בחוקת הצתיס" (ב"ב דף טז. ושם) ולא נקט כתובו וחתומו אלל משום סיפא דאפילו הכי לריך לאמלוכי ציה וטעמא כיון דצעין יפה נתן שמקנה לו מיד ואינו רוצה להמתין עד שילך ויזכה צשהה יש לנו לומר דייפה כמו נמי לענין כתיבה דסתם קיני שצטיס היינו קיני חליפין ומיהו למ"ד אחריות לאו טעות סופר הוא לריך לאמלוכי ציה לכתוב צו אחריות כדאמר שמואל בפרק קמא דצ"מ (דף יז.) שעבוד לריך לימלך אלל למ"ד טעות סופר הוא אין לריך לימלך ומיהו חס רוצה יכול לחזור צו כדאמרין בהזכור הספינה (ב"ב דף עו. ושם) וזו צשהה וז לפלוני וכתבו לו את השטר חזר צשטר ואינו חס צשהה ופרי"ז צ"ר ממדכי צשם ריצ"א דדוקא צשטר מוכר חזר צשטר רוצה שיהיה עליו שעבוד צשטר דשטר מוכר טריף ממשעבדי אלל צמתנה שאין השטר אלל לראיה אף צשטר אינו יכול לחזור דעצדינן תקנתא לרמאה דמוכחא מילתא שרוצה לחזור ממתנה ור"ת מפרש דאף צמתנה חזר צשטר משום דלא ניחא ליה דליפשו שטרי עלויה שיצברו העולם שהוא שטר מוכר שיש שעבוד וגמנעיס מלהלוות לו וחיילי נמי נכסיה כשיא קול שמכר קרקעות או נתן ואפי"ג דמתן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסה.) מי שנמחק שטר חובו שצא לצ"ד ועושין לו שטר אחר ולא חיישין שמא יצברו שזכו שיעבוד חדש מה שכותבין לו עתה דמשום אף חשש אין לנו להפסיד לזה וזכותו שצבר היה לו שטר. [וע"ע חוס' סנהדרין טז: ד"ה הודה:] וכתורות

שהיא בבית אביה שלא היו עובדים אותה היתומים ולא זנין אותה גובה כתובהה עד כ"ה שנים ואם שתקה יתור מכך מחלה וכן חוס'. ולכתובה בב"ד כשם שנוטלת מרי"ם כן נוטלת גם החוס': איתמר כתובה בב"ד פומבדיתא אומרים לא טרפא ממשעבדי פי' מן הלקוחות שקנו אחר שנכתב כתובת אמן: ירתון תנן

עין משפט נר מצוה

א מ"י פט"ו מהל' אבות הלכה ה סמג עשין מנה טו"ש"ע אפי' כ"ה ספיף 3:
א מ"י סם הלכה ד סמג שם טו"ש"ע שם ס"י ז' ספיף 6:
א ג מ"י פט"ו מהל' שמיטה הלכה יג טו"ש"ע שם סימן קא ספיף 6:
א ד מ"י פט"ו מהל' זכיה הלכה ט סמג עשין שם טו"ש"ע שם ס"י קו ספיף 6:
א ה מ"י פט"ו מהל' אבות הלכה ד סמג עשין מנה טו"ש"ע שם ס"י ק ספיף 3:
א ו מ"י סם הלכה כג טו"ש"ע שם סימן קא ספיף 6:
א ז מ"י פט"ו מהל' א סמג שם טו"ש"ע שם סימן קא ספיף 6:
א ח מ"י פט"ו מהל' א סמג שם טו"ש"ע שם ס"י יג:
א ט מ"י פט"ו מהל' א סמג שם טו"ש"ע שם ס"י יז:
א י מ"י פט"ו מהל' א סמג שם טו"ש"ע שם ס"י יז:
א יא ל מ"י פט"ו מהל' מלה ולו הלכ' א סמג עשין דג טו"ש"ע ח"מ ס"י נט ספיף 3:
א יב ג מ"י פ"צ מהל' גירושין הלכה יב סמג עשין ט טו"ש"ע אפי' ס"י קמא ספיף טו ונכרי אלפס גיטין פ"ו דף קסה ע"3:]

תוספות ר"ד (המשך)

השבח ותוספת נמי דינו ככתובה לא ככצ"ח. ולשבועה שהבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה דלא תאפשרה בעלה צדרי. ואפי"ג דלא ניתנה כתובה אפי"ה מחזיק אפי"ה חיישין דלמא צדרי שאלה בפניו לא תפרע כתובתה לא בשבועה א' אבל שט"ח שלא הגיע זמנו ליפרע גובה מן היתומים בלא שבועה חזקה אין אדם פורע אלא בזמנו ותוס' לא דמיא לחוב אלא לכתובה. ולשביעית שאין שביעית משמטת את הכתובה כשאר חובות שהיא משמטת אפי"כ פגמה וזקפה השאר במלוה והוא להו כחלואה ודעלמא כדאמרין במס' גיטין ותוס' נמי לא משמטה. ולכתוב כל נכסיו דאמר' ב"י הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כפי האידבה כתובתה ומוקי לה התם במחלק דשתיקא ספקא אההוא אפי' מלימא דעל נכסיו ותוס' בכתובה דמיא. ומן הייבורית אפי' מיניה ואילו ב"ח דרנו בבנינות. וכ"ז שהיא בבית אביה. כפי הנורא תנן כ"ז שהיא בבית בעלה כותב דוקא כתובת גובה כתובתה לעולם וכ"ז

שנים ואם שתקה יתור מכך מחלה וכן חוס'. ולכתובה בב"ד כשם שנוטלת מרי"ם כן נוטלת גם החוס': איתמר כתובה בב"ד פומבדיתא אומרים לא טרפא ממשעבדי פי' מן הלקוחות שקנו אחר שנכתב כתובת אמן: ירתון תנן

^[א] אין מוכן דגבי נפרע שלא צפניו אין י"מ צ"ח ככתובה לשט"ח ואולי דהא סתם בתוך זמנו י"ח מילין.